

# Fællesbetingelser – AB Forenklet

## Service og Bygninger

*Februar 2021*



**lollandkommune**



Lolland Kommune  
Fællesbetingelser

Februar 2021

## **Indhold**

1. Formål .....	2
2. AB18 - Forenklet med fravigelser.....	3
3. Kædeansvar .....	22
4. Løn- og ansættelsesvilkår .....	23
5. Praktikant- og elevstillinger .....	24
6. Kontrol og håndhævelse af klausuler .....	25

## ***Lolland Kommune – Fællesbetingelser – AB Forenklet***

### **1. Formål**

Lolland Kommunes Fællesbetingelser gælder for alle arbejder og leverancer til bygge- og anlægsprojekter som indkøbes og håndteres af Service og Bygninger når indkøbet overstiger 30.000 ekskl. moms.

Når Fællesbetingelserne er gældende, vil det fremgå af den skriftlige aftale mellem Lolland Kommune og leverandøren. Dette vil typisk være i form af en udstedt rekvisition, entreprisekontrakt eller anden form for skriftlig aftale mellem parterne. Her vil det også fremgå om det er den forenklede udgave der er gældende.

Fællesbetingelserne februar 2021 er udarbejdet med det formål at ensarte vilkår for samarbejde mellem Service og Bygninger og leverandører således vilkårene er kendte, og ens fra gang til gang.

Klausuler, som gøres gældende i Fællesbetingelserne, er de altid gældende klausuler, Lolland Kommune har vedtaget på bygge- og anlægsområdet. Det vil, såfremt der er yderligere klausuler gældende for den konkrete opgave, være særskilt gjort opmærksom herpå i aftalegrundlaget. Klausulerne som gøres gældende i de forenklede fællesbetingelser og i eventuelle supplerende dokumenter, er vedtaget af Lolland Kommunes byråd på byrådsmøde d. 18-12-2014.

Tidligere udgave af fællesbetingelserne dec. 2014 er i forlængelse af revisionen af byggeriets aftalesystem udgået, og den reviderede udgave maj 2019 og februar 2021 er udarbejdet i overensstemmelse med AB18 samt ABR18.

## 2. AB18 Forenklet

### **Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed (AB18) Inklusive Lolland Kommunes fravigelser og uddybninger.**

**”Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed”**  
er udfærdiget efter indstilling af et udvalg, nedsat af Boligministeriet, med repræsentation for:

Boligselskabernes Landsforening Byggefagenes  
Kooperative Landssammenslutning  
Byggesocietetet  
Dansk Industri (tidligere Industrirådet) og Det Danske Handelskammer  
Entreprenørforeningen  
Håndværksrådet  
Praktiserende Arkitekters Råd og Foreningen af Rådgivende Ingeniører Amtsrådsforeningen og  
Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune  
Boligministeriet  
Samordningsudvalget vedr. den statslige ejendomsforvaltning (SEF) (tidligere koordinationsudvalget  
vedr. statsbyggeri (KVS))  
Trafikministeriet  
Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed

AB92 fremstår uændret i venstre kolonne, og de af Lolland Kommune Service og Bygninger  
vedtagne præciseringer og afvigelser fremstår i kursiv i højre kolonne, som går forud for  
standardteksten.

## Indhold

- A. Aftalegrundlaget
- B. Sikkerhedsstillelse og forsikring
- C. Entreprisens udførelse
- D. Bygherrens betalingsforpligtelse
- E. Tidsfristforlængelse og forsinkelse
- F. Arbejdets aflevering
- G. Mangler ved arbejdet
- H. 1 og 5-års eftersyn
- I. Særligt om ophævelse
- J. Tvister

**A. Aftalegrundlaget**

Almindelige betingelser

**Anvendelse**

**§ 1.**

Forenklede almindelige betingelser er udarbejdet med henblik på aftaler om arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed, hvor bygherren ikke er forbruger, og hvor der er tale om en mindre eller enklere entreprise. Betingelserne finder anvendelse, når de er vedtaget af aftalens parter.

Stk. 2. Fravigelse af betingelserne gælder kun, når det tydeligt og udtrykkeligt angives i aftalen, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

**Definitioner**

**§ 2.** Beløbsangivelser er uden moms, medmindre andet er angivet.

Stk. 2. Ved "arbejdsdage" forstås alle mandage til og med fredage, der ikke falder på en helligdag, 1. maj, grundlovsdag, juleaftensdag eller nytårsaftensdag.

**Lovvalg**

**§ 3.** Retsforholdet skal i det hele behandles efter dansk rets regler.

**Bygherrens udbud**

**§ 4.** Der bydes på grundlag af de oplysninger, som er indeholdt i udbudsmaterialet. Materialet skal være entydigt formuleret.

Afhængigt af materialets detaljeringsgrad og kravene til entreprenørprojektering skal det være udformet således, at der er klarhed over ydelser og vilkår.

Stk. 2. Udbudsmaterialet skal indeholde en ovedtidsplan, der skal angive start- og sluttidspunkt for arbejdet og eventuelle væsentlige rådighedsindskrænkninger på byggepladsen, som entreprenøren skal tåle.

Stk. 3. Hvis entreprenøren foruden en samlet tilbudssum skal give tilbud på enhedspriser, skal udbudsmaterialet angive, om enhedsprisen skal gives for en anslået mængde, og tilbudslisten skal i så fald for hver post angive enhed og mængde, således at entreprenøren i sit tilbud tilføjer pris pr. enhed og den samlede sum for posten.

Stk. 4. Udbudsmaterialet skal indeholde oplysning om andre forhold, der må anses for at være af betydning for entreprenørens tilbud.

**Ad § 4 stk. 1 tilføjelse:**

*Det udlånte udbudsmateriale, skal tilbageleveres i hel og uskadt stand snarest og senest 15 arbejdsdage efter tilbudsafgivelse. Såfremt denne frist ikke overholdes forbeholder bygherren sig ret til at opkræve betaling for udbudsmateriale der ikke er returneret jf. ovenstående frist. Ønsker entreprenøren supplerende udbudsmateriale kan dette trykkes /leveres mod betalning. Digitalt udbudsmateriale skal ikke returneres men er dog fortsat bygherres ejendom.*

**Ad. § 4 stk. 1 tilføjes:**

*Dersom noget i udbudsmaterialet måtte være uklart for de tilbudsgivende, må disse indenfor spørgefristens udløb indhente nærmere oplysninger herom hos bygherren eller dennes rådgivere. Entreprenøren skal besigtige forholdene på stedet og foretage sine beregninger herudfra. Ekstraydelser, som kan referere til undladelse heraf, vil ikke blive honoreret*

**Ad. § 4 stk. 2 tilføjes:**

*Ved arbejder i eksisterende bygninger, der er i brug, skal entreprenøren tage hensyn til bygningens brugere under arbejdets udførelse.*

**§ 5.** Tilbuddet omfatter kun ydelser, der er angivet som hørende til entreprisen på tegninger og modeller, der er udleveret til entreprenøren som grundlag for tilbudsafgivelsen, eller som er nævnt i de afsnit af arbejdsbeskrivelsen, der gælder for den pågældende entreprise. Tilbuddet indeholder også alle nødvendige fagmæssige biydelse til arbejdets færdiggørelse, jf. 11, stk. 2.

Stk. 2. Entreprenørens forbehold eller fravigelser fra udbudsbetingelserne skal fremgå klart og samlet af tilbuddet.

Stk. 3. I det omfang, entreprenøren skal udføre vinterforanstaltninger i vinterperioden (1/11 – 31/3), skal årstidsbestemte vinterforanstaltninger anses for indeholdt i tilbuddet, medmindre disse er fælles for flere entrepriser. Vejrligsbestemte vinterforanstaltninger betales derimod som ekstraarbejder.

Stk. 4. Vedståelsesfristen for tilbud er 20 arbejdsdage fra tilbuddets datering.

### **Entrepriseaftalen**

**§ 6.** Entrepriseaftale indgås ved skriftlig accept af det afgivne tilbud eller ved underskrivelse af en entreprisekontrakt.

Stk. 2. Hovedtidsplanen med eventuelle aftalte ændringer benævnes den aftalte hovedtidsplan.

### **Underentreprise**

**§ 7.** I det omfang, det er sædvanligt eller naturligt, at arbejdet udføres i underentreprise, kan entreprenøren overlade arbejdets udførelse, herunder projektering, til andre. Det kan dog aftales, at hele eller bestemte dele af arbejdet skal udføres af entreprenøren selv eller en bestemt underentreprenør, således at det kræver bygherrens godkendelse, hvis entreprenøren ønsker at overlade udførelsen til andre.

Stk. 2. På bygherrens anmodning skal entreprenøren snarest muligt fremsende dokumentation for, at der er indgået en aftale med en underentreprenør, og for at underentreprenøren har anerkendt, at bestemmelserne i § 7 tillige gælder, når en underentreprenør overlader arbejdet til andre, og at bygherren kan gøre direkte mangelkrav gældende mod underentreprenøren i overensstemmelse med stk. 3 og 4.

Stk. 3. Hvis det må anses for godtgjort, at bygherren ikke eller kun med stor vanskelighed kan gennemføre et krav vedrørende mangler mod entreprenøren, er bygherren berettiget til at gøre kravet gældende direkte mod entreprenørens underentreprenører og leverandører, hvis deres ydelse har samme mangel.

Stk. 4. Et direkte krav er undergivet de begrænsninger, der følger af kontraktforholdene både mellem bygherren og entreprenøren og mellem entreprenøren og underentreprenøren og leverandøren, herunder ansvarsfraskrivelser og -begrænsninger i begge kontraktforhold. Det er endvidere undergivet bestemmelserne i kapitel J om tvistløsning. Bygherren giver afkald på krav mod underentreprenører og leverandører på erstatning uden for kontrakt i anledning af forhold, der er omfattet af det direkte mangelkrav.

Hvis det direkte krav skyldes et forsætligt eller groft uagtsomt forhold hos underentreprenøren eller leverandøren, finder 1. og 3. pkt. ikke anvendelse.

### **Ad § 5, stk. 1:**

*Der betales ikke særskilt vederlag for udregning af tilbud.*

### **Ad § 5, stk. 1 - ændres til:**

*Bygherren forbeholder sig ret til at betragte de enkelte priser på tilbudslisten som selvstændige tilbud.*

### **Ad § 5, stk. 1 - tilføjelse:**

*Såfremt entreprenøren får arbejdet overdraget, skal entreprenørens eventuelle regnefejl i tilbudslisten korrigeres ved rettelse af priserne i tilbudslistens underposter på en måde, som kan godkendes af bygherren, og således at den rettede tilbudsliste med hovedposter er i overensstemmelse med den samlede tilbudssum.*

### **Ad § 5, stk. 4 ændres til:**

*De bydende skal vedstå deres tilbud i 60 arbejdsdage.*

### **Ad § 7, stk. 1, tilføjelse:**

*Underentreprenører, der udfører væsentlige dele af arbejdet, kan ikke udskiftes uden bygherrens skriftlige samtykke.*

### **Ad § 7, stk. 2 - fravigelse:**

*Entreprenøren er forpligtet til løbende i forbindelse med kontraktens indgåelse og senest 14 dage efter at oplyse navn og adresse på samtlige hans underentreprenører og leverandører.*

### **Ad § 7, stk. 4 – tilføjelse:**

*Ved anvendelse af underentreprenører er entreprenøren forpligtet til i sit aftalegrundlag med underentreprenøren ikke at stille bygherren ringere end bygherren er stillet i forhold til entreprenøren selv. Entreprenøren er pligtig til at dokumentere, at aftalegrundlaget ikke indeholder sådanne forringelser.*

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1-4 gælder tillige, når en underentreprenør eller leverandør overlader arbejdets udførelse til andre.

## B. Sikkerhedsstillelse og forsikring

### Entreprenørens sikkerhedsstillelse

**§ 8.** Entreprenøren skal stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser overfor bygherren senest 8 arbejdsdage efter, at entrepriseaftalen er indgået, medmindre andet fremgår af udbudsmaterialet. Hvis entreprisensummen er mindre end 1 mio. kr., skal entreprenøren kun stille sikkerhed, hvis bygherren har stillet krav om det i udbudsmaterialet. Sikkerheden skal stilles i form af betryggende pengeinstitutgaranti, kauforsikring eller på anden betryggende måde.

### **Ad § 7, stk. 5 – tilføjelse:**

Ved anvendelse af underentreprenører er entreprenøren forpligtet til i sit aftalegrundlag med underentreprenøren ikke at stille bygherren ringere end bygherren er stillet i forhold til entreprenøren selv. Entreprenøren er pligtig til at dokumentere, at aftalegrundlaget ikke indeholder sådanne forringelser.

**Ad § 8, stk. 1 - fravigelse/tilføjelse:** Entreprenøren skal stille sikkerhed for arbejder og leverancer ved acceptsum der overstiger 1.500.000 ekskl. moms.

Sikkerhedsstillelsen udformes som nedenstående paradigma.

Foreligger sikkerhedsstillelsen ikke på det angivne tidspunkt, kan bygherren – efter at have givet varsel på yderligere 8 arbejdsdage – hæve entrepriseaftalen ved skriftlig meddelelse herom til entreprenøren.

Ved væsentlige tillægsarbejder kan bygherren forlange garantien forhøjet, således at den udgør 15 % af den samlede forhøjede entreprisensum.

Til sikkerhedsdokument skal benyttes det i efterfølgende afsnit anviste.

### **PARADIGMA for AB 18, § 8 - GARANTI:**

Undertegnede pengeinstitut/kauforsikrings-selskab bekræfter hermed, at vi til **Lolland Kommune, Service og Bygninger, Jernbanegade 7, 4930 Maribo**, holder et beløb til rådighed, stort:

kroner: **Garantibeløb**

skriver: **Garantibeløb i bogstaver.**

der skal tjene til sikkerhed for det af bygherren til entreprenøren (**entreprenørens navn og adresse indsættes**) overdragede arbejde vedrørende udførelse af **x.-entreprise** ved byggesagen: **xxxxx**, alt i henhold til de for nævnte entreprise gældende betingelser, som er anført i entreprisekontrakt/entrepriseaccept af **dato**.

Garantien stilles iht. AB18, § 8 og nedskrives iht. til AB18, § 8, stk. 3 og garantien ophører jf. stk. 4 og er gældende, indtil der fra bygherren fremsendes skriftlig meddelelse om ophør. Sikkerhedsstillelsen kan først nedskrives efter entreprenørens anmodning og Lolland Kommunes skriftlige accept.

, den / 201 , den / 201

-----  
Paradigma slut.

Stk. 2. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som bygherren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder og tilbagebetaling af for meget udbetalt entreprisensum.

Stk. 3. Indtil aflevering har fundet sted, skal den stillede sikkerhed svare til 15 % af entreprisensummen uden moms. Herefter skal sikkerheden nedskrives til 10 %.

### **Ad § 8 stk. 3 - uddybning:**

Sikkerheden nedskrives først når samtlige påberåbte fejl og mangler som er konstateret ved afleveringsforretningen er afhjulpnet og når kvalitetssikringsmaterialet er modtaget og godkendt. Det nedskrevne garantibeløb beregnes inkl. alle tillægsarbejder.



Stk. 4. Sikkerheden ophører 1 år efter afleveringstids-punktet, medmindre bygherren forinden skriftligt har fremsat reklamation over mangler. I så fald ophører sikkerheden, når manglerne er afhjulpet.

Stk. 5. Hvis entreprenøren hæver entrepriseaftalen, ophører entreprenørens sikkerhedsstillelse 3 måneder efter, at aftalen er ophævet, medmindre der forinden er indledt tvisteløsning efter kapitel J om ophævelsens berettigelse.

Stk. 6. Hvis bygherren ønsker udbetaling af den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til entreprenøren og garanten med nøje angivelse af arten og omfanget af den påståede misligholdelse og størrelsen af det krævede beløb. Det krævede beløb skal udbetales til bygherren inden 10 arbejdsdage, fra meddelelsen er kommet frem, medmindre entreprenøren forinden over for Voldgiftsnævnet har anmodet om beslutning om stillet sikkerhed specielt med henblik på, om udbetalingskravet er berettiget, jf. § 53. Hvis entreprenøren er erklæret konkurs, kan anmodning om beslutning vedrørende sikkerhed tillige fremsættes af garanten, der da bliver part i sagen.

Stk. 7. Hvis parterne er uenige om nedskrivning eller ophør af sikkerheden, kan hver part – og i tilfælde af entreprenørens konkurs tillige garanten – anmode om beslutning om stillet sikkerhed, jf. § 53.

Stk. 8. Hvis det forhold, der begrunder et krav efter stk. 6 eller 7, allerede er genstand for tvist mellem parterne under en verserende sag efter § 54 eller § 55, træder indbringelse af kravet under den verserende sag i stedet for anmodning om beslutning om stillet sikkerhed.

Stk. 9. Entreprenøren skal sikre, at garanten har accepteret, at alle tvister om sikkerhedsstillelsen afgøres efter reglerne i kapitel J, bortset fra § 50.

### **Bygherrens sikkerhedsstillelse**

**§ 9.** Bygherren skal stille sikkerhed for opfyldelse af sine forpligtelser overfor entreprenøren senest 8 arbejdsdage efter, at entrepriseaftalen er indgået, medmindre bygherren er en offentlig bygherre eller en almen boligorganisation. Sikkerheden skal stilles i form af betryggende pengeinstitutgaranti, kaufionsforsikring eller på anden betryggende måde.

Stk. 2. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som entreprenøren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder.

Stk. 3. Sikkerheden skal svare til 3 måneders gennemsnitsbetaling af entreprisensummen uden moms.

Stk. 4. Sikkerheden ophører, når entreprenøren har sendt slutopgørelsen og ikke har nogen ufyldte krav.

Stk. 5. Hvis entreprenøren ønsker udbetaling af den stillede sikkerhed, skal det skriftligt og samtidigt meddeles til bygherren og garanten med angivelse af størrelsen af det krævede beløb. Det krævede beløb skal udbetales til entreprenøren inden 10 arbejdsdage, fra meddelelsen er kommet frem, medmindre bygherren forinden over for Voldgiftsnævnet har anmodet om beslutning om stillet sikkerhed specielt med henblik på, om udbetalingskravet er berettiget, jf. § 53. Hvis bygherren er erklæret konkurs, kan anmodning om beslutning vedrørende sikkerhed tillige fremsættes af garanten, der da bliver part i sagen.

Stk. 6. Hvis parterne er uenige om ophør af sikkerheden, kan hver part – og i tilfælde af bygherrens konkurs tillige garanten – anmode om beslutning om stillet sikkerhed, jf. § 53.

Stk. 7. Hvis det forhold, der begrunder et krav efter stk. 5 eller 6, allerede er genstand for tvist mellem parterne under en verserende sag efter § 54 eller 55, træder indbringelse af kravet under den verserende sag i stedet for anmodning om beslutning om stillet sikkerhed.

### **Ad § 9 - ændres til:**

*Bygherren stiller ikke sikkerhed.*

Stk. 8. Bygherren skal sikre, at garanten har accepteret, at alle tvister om sikkerhedsstillelsen afgøres efter reglerne i kapitel J, bortset fra § 50.

### **Forsikring**

**§ 10.** Bygherren skal tegne og betale sædvanlig brand- og stormskadeforsikring fra arbejdets påbegyndelse, indtil mangler, der er påvist ved afleveringen, er afhjulpet. Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal medtages som sikrede på forsikringspolicyen. Forsikringen skal omfatte samtlige entreprenørers arbejder på den bygning eller det anlæg, entrepriseaftalen vedrører. Ved om- eller tilbygning skal forsikringen dække skade på dette arbejde og på den bygning eller det anlæg, der er genstand for om/eller tilbygning. Selvrisiko påhviler bygherren.

Stk. 2. En offentlig bygherre kan kræve sig stillet som selvforsikrer.

Stk. 3. Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal have sædvanlig erhvervs- og produktansvarsforsikring.

### **Ad § 10, stk. 3:**

*Entreprenøren og eventuelle underentreprenører skal have tegnet en gældende og sædvanlig ansvarsforsikring omfattende skader for, hvilke der er ansvar efter dansk rets almindelige regler.*

*Denne forsikring skal i hele entrepriseperioden holdes i kraft med dækningssumme på minimum kr. 5 mio. for personskade og minimum kr. 2 mio. for tingskade. Entreprenøren skal på anmodning dokumentere, at forsikringen er i kraft. Dette skal ske ved fremsendelse af en bekræftelse fra forsikringsselskab forinden entreprisens start.*

Stk. 4. Parterne skal på anmodning dokumentere, at forsikringerne er i kraft.

### **C. Udførelse af entreprisen**

#### **Entreprenørens ydelse**

**§ 11.** Arbejdet skal udføres i overensstemmelse med aftalen, fagmæssigt korrekt og i overensstemmelse med bygherrens anvisninger. Materialer skal – for så vidt disses beskaffenhed ikke er anført – være af sædvanlig god kvalitet.

Entreprenøren skal kvalitetssikre sine ydelser.

Stk. 2. Entreprenøren skal levere alle materialer og præstere alle nødvendige bydelser til færdiggørelse af arbejdet.

Stk. 3. Entreprenøren skal skriftligt oplyse bygherren om anvendelse af metoder og materialer, der ikke er gennemprøvede, herunder om eventuelle risici derved, medmindre anvendelsen er foreskrevet af bygherren.

Stk. 4. Materialer og andre leverancer, som er bestemt til indføjelse i arbejdet, skal leveres af entreprenøren uden ejendomsforbehold. Når de pågældende genstande er leveret på byggepladsen, tilhører de bygherren.

Stk. 5. Materialer og andre leverancer til arbejdet skal være leveret med 5 års leverandøransvar for mangler ved leverancen.

Ansvarsperioden regnes fra afleveringen af arbejdet og begrænses således, at leverandørens ansvar ophører senest 6 år efter levering til lager eller videresalg.

Leverandøren skal endvidere have anerkendt, at bygherren kan gøre mangelkrav gældende direkte mod leverandøren efter § 7, stk. 3 og 4.

Stk. 6. Entreprenøren kan undlade at opfylde bestemmelsen i stk. 5, hvis dette vil medføre betydelig merudgift for denne eller væsentlig forsinkelse af arbejdet, eller det ved mindre omfattende leverancer vil være besværligt at kontrollere overholdelsen af bestemmelsen. Bygherren skal ved væsentlige leverancer have meddelelse om undladelsen snarest muligt efter, at tilbud fra leverandøren er indhentet.

Stk. 7. Entreprenøren skal løbende foretage oprydning og rømning og omgående fjerne kasserede materialer fra byggepladsen.

### **Opstartsgennemgang**

**§ 12.** Inden udførelsen skal bygherren sammen med entreprenøren og eventuel rådgiver gennemgå entreprenørens tilbud og det projekt, entreprenøren skal udføre, med henblik på at opnå en fælles forståelse af projektet og udførelsen af arbejdet.

### **Arbejds- og detailtidsplan**

**§ 13.** Entreprenøren skal inden for den frist, der er angivet i den aftalte hovedtidsplan, udarbejde en arbejdsplan, der overholder fristerne i den aftalte hovedtidsplan.

Stk. 2. Hvis bygherren har antaget flere entreprenører, skal bygherren i samarbejde med disse udarbejde en samlet arbejdsplan (detailtidsplan), inden arbejderne påbegyndes. Detailtidsplanen skal angive rækkefølgen for de enkelte dele af arbejderne.

### **Afsætning og byggeplads**

**§ 14.** Bygherren afsætter de bestemmende hovedlinjer og højder (koter), mens al øvrig afsætning foretages af entreprenøren.

Stk. 2. Ved byggearbejder sørger bygherren i nødvendigt omfang for etablering af stikledninger for afløb, el, gas, vand og varme frem til byggepladsen.

Stk. 3. Bygherren betaler nødvendige tilslutningsbidrag og afholder eventuelle afgifter og gebyrer som følge af, at skure, containere, stillads mv. efter aftale ikke skal placeres på byggepladsen.

### **Entreprenørprojektering**

**§ 15.** Entreprenøren skal kun projektere, hvis dette er aftalt (delt rådgivning). I det omfang entreprenørens arbejde i aftalen er beskrevet ved angivelse af funktionskrav, skal entreprenøren udføre den nødvendige projektering herfor. Entreprenørens fremsættelse af forslag, som bygherren implementerer, indebærer ikke, at entreprenøren påtager sig projekteringen eller har risiko eller ansvar for forslaget.

Stk. 2. Hvis entreprenøren skal projektere, kan bygherren udpege en projekteringsleder.

Stk. 3. Entreprenørens projektering skal udføres i overensstemmelse med aftalen, god projekteringsskik og bygherrens anvisninger.

Stk. 4. I forbindelse med projekteringen skal entreprenøren skriftligt oplyse bygherren om anvendelse af metoder og materialer, der ikke er gennemprøvede, herunder om eventuelle risici derved.

### **Forhold til myndigheder**

**§ 16.** Bygherren sørger for nødvendig godkendelse af projektet og afholder udgifterne herved. Dette gælder tillige den del af projekteringen, der udføres af entreprenøren.

#### **Ad § 13 - tilføjes:**

*Med baggrund i AB18, § 13, skal der gøres opmærksom på, at arbejdsplanen ikke må forveksles med tidsplanen. Arbejdsplanen er den enkelte entreprenørs redegørelse for, hvordan de enkelte aktiviteter tilrettelægges og gennemføres inden for aktivitetens tidsramme, alt ifølge tidsplanen.*

#### **Ad § 14 tilføjes:**

*Entreprenøren er pligtig til at rette sig efter tilsynets ordre om arbejdets tilrettelæggelse og ordenens opretholdelse på byggepladsen. Alle udgravninger holdes under udførelse af arbejdet tørre og afskærmede af den entreprenør, hvorunder arbejdet henhører. Den enkelte entreprenør har pligt til at oplyse om nødvendige udsparringer, faststøbninger m.v. over for anden entreprenør. Entreprenøren har det fulde ansvar for diverse leverandørtegninger og produktionstegninger, også selv om disse har været fremsendt til gennemsyn hos de projekterende.*

#### **Ad § 15, stk. 1 – tilføjelse:**

*Den tekniske rådgivers godkendelse på bygherrens vegne af entreprenørens forslag til materialevalg i tilfælde af, at der er angivet et referenceprodukt eller entreprenøren har frit materialevalg, fritager ikke entreprenøren for ansvar.*

Stk. 2. Entreprenøren sørger for anmeldelser, ansøger om tilladelser, rekvirerer syn og fremskaffer attester, der vedrører selve arbejdets udførelse, og afholder udgiften herved. Dispensationer kan kun søges efter aftale med bygherren.

### **Kvalitetssikring, tilsyn og kassation**

§ 17. Bygherren kan i udbudsmaterialet fastsætte bestemmelser om entreprenørens kvalitetssikring af arbejdet, herunder eventuel projektering.

Stk. 2. Bygherren **kan føre** tilsyn under arbejdets gang og kan kassere ikke kontraktmæssige arbejder eller materialer. Denne kassation skal ske så hurtigt som muligt.

Stk. 3. Tilsyn fra bygherrens side fritager ikke entreprenøren for selv at føre kontrol.

### **Bygherrens anvisninger om arbejdets udførelse**

§ 18. Bygherren kan give anvisninger om udførelse af arbejdet.

Stk. 2. Entreprenøren skal indhente bygherrens afgørelse, hvis aftalen og dennes grundlag ikke yder tilstrækkelig vejledning til udførelse af arbejdet.

### **Ændringer i arbejdet**

§ 19. Bygherren kan forlange ændring i arbejdet, når ændringen har naturlig sammenhæng med de aftalte ydelser. En ændring kan gå ud på, at entreprenøren skal yde noget i tillæg til eller i stedet for det oprindelige aftalte, at ydelsens karakter, kvalitet, art eller udførelse skal ændres, eller at aftalte ydelser skal udgå.

Stk. 2. Entreprenøren har ret til at udføre en forlangt ændring, medmindre bygherren påviser særlige grunde til lade andre udføre arbejdet, herunder at entreprenørens økonomiske krav for udførelsen ikke er rimeligt.

### **Merbetaling og besparelse**

§ 20. Hvis en ændring angår et arbejde, der gælder enhedspris for, skal entreprisens summen reguleres op eller ned i overensstemmelse hermed, medmindre der træffes anden aftale, jf. § 21, stk. 4. Regulering efter enhedspris skal kun ske inden for +/-100 % af den enkelte post i tilbudslisten. Endvidere skal regulering efter enhedspris for merarbejde kun ske med indtil +20 % af entreprisens summen, beregnet ved at tælle alle merarbejder sammen, og for mindrearbejder med indtil -10 % af entreprisens summen, beregnet ved at tælle alle mindrearbejder sammen. Hvis et arbejde samtidig udskiftes med et andet arbejde, indgår kun forskellen mellem de to

### **Ad § 17, stk. 1 - tilføjes:**

*Entreprenøren skal deltage i projektgennemgang, som afholdes ved opstart af byggesagen. På dette møde gennemgås endvidere kvalitetssikringsforanstaltninger. Der skal redegøres for afvigelse, hvor der påtænkes anvendt andet end "som" produkter.*

*Entreprenøren skal således sørge for at indgå aftaler med underentreprenører alt i henhold til reglerne, hvilket omfatter, at de enkelte leverandører indgår i den 5-årige ansvarsperiode.*

*Entreprenøren forpligter sig i øvrigt til at administrere byggesagen under henvisning til reglerne vedrørende kvalitetssikring og her gøre brug af tilgængelige faglige anvisninger.*

*Modtage- og proceskontrolskemaer skal fremsendes i kopi én gang pr. måned sammen med acontobegæring.*

### **Ad § 17, stk. 2 - tilføjes:**

*Alle udgifter i forbindelse med kassation er bygherren uvedkommende, ligesom kassation ikke berettiger til tidsfristforlængelse.*

### **Ad § 19, stk. 1 - tilføjes:**

*Ændringsarbejder skal, med mindre andet udtrykkeligt aftales med bygherren eller dennes tilsyn, udføres på samme vilkår og færdiggøres inden for samme tidsterminer, som er gældende for entreprisen i øvrigt. Intet ekstraarbejde eller fradragsarbejde må igangsættes uden forudgående skriftlig aftale, hvor ydelse er fastlagt og prissat.*

*Såfremt entreprenøren igangsætter/udfører ekstra- eller fradragsarbejder uden forudgående godkendelse af pris på arbejdet vil der ikke blive ydet betaling herfor.*

*Krav om ekstraarbejde skal rejses i så god tid, at bygherren har mulighed for at tage stilling til kravet.*

*Kan der ikke opnås enighed herom, har bygherren ret til at lade arbejdet udføre af en anden entreprenør. Entreprenøren er ansvarlig for, at der ikke opstår forsinkelser grundet manglende aftale om ekstraarbejder.*

### **§ 20, stk. 1 - tilføjes:**

*Ingen mer- eller mindreydelse må påbegyndes eller effektueres, uden at skriftlig accept fra bygherren foreligger i form af aftaleseddel med aftalt pris, tidsmæssig konsekvens samt øvrige forhold. En skriftlig accept kan eventuelt foreligge som en bekræftelse på, at arbejdet skal udføres med et forbehold om, at bygherren ikke mener at skulle helt eller delvist honorere kravet. Entreprenøren er forpligtet til – uden unødigt ophold – at udføre det merarbejde, bygherren ønsker udført, selv om der ikke kan opnås enighed om prisen*

arbejders pris i beregningen af summen af enten mer- eller mindrearbejder.

Stk. 2. Ved enhedsprissat merarbejde, som overstiger variationsgrænserne i stk. 1, sker regulering også efter enhedspris, medmindre det godtgøres, at forudsætningerne for enhedsprisen ikke er til stede.

Stk. 3. Bortset fra tilfælde, hvor der efter stk. 1 og 2 sker regulering efter enhedspris, udføres ændringsarbejde som regningsarbejde, medmindre der træffes anden aftale efter § 21, stk. 4.

Stk. 4. Ved udførelse af et ændringsarbejde i regning skal regningen opgøres med nærmere specifikation af arbejdstimer, materialer og materiel.

Stk. 5. Ved formindskelse af arbejdets omfang skal entreprenøren godskrive bygherren de udgifter, som spares eller burde have været sparet, dog højst det beløb, arbejdet er opgjort til i entreprisekontrakten. Vedrører formindskelsen et arbejde, der gælder enhedspris for, jf. stk. 1, skal dette kun ske i det omfang, mindrearbejdet medfører, at entreprisesummen formindskes med mere end 10 %.

### **Pris, tid og sikkerhed efter en ændring**

**§ 21.** Parternes eventuelle krav om forandring i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed som følge af en ændring i arbejdet eller i forudsætninger for dets udførelse skal snarest muligt fremsættes skriftligt eller på et byggemøde.

Stk. 2. Efter forespørgsel fra en part skal den anden part snarest muligt skriftligt meddele, om denne anser et nærmere bestemt arbejde for en ændring, der medfører krav om forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed. Entreprenøren er ikke forpligtet til at igangsætte arbejdet, før bygherren har svaret.

Stk. 3. Hvis en part har fremsat krav efter stk. 1 om forandring i aftalen med hensyn til pris, tid eller sikkerhed, skal den anden part snarest muligt skriftligt meddele, om kravet accepteres, og hvis ikke, skal denne begrunde dette.

Stk. 4. Parterne skal snarest indgå skriftlig tillægsaftale om en ændring efter § 19 og om deraf følgende forandringer i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed. Forhandlinger herom må ikke forsinke arbejdets udførelse.

### **Hindringer**

**§ 22.** Hvis entreprenøren finder, at arbejdet ikke kan udføres i overensstemmelse med den indgåede aftale, skal entreprenøren snarest muligt meddele bygherren dette og følge dennes anvisninger.

Stk. 2. I det omfang udbudsmaterialet ikke indeholder fyldestgørende oplysninger om hindringer, skal foranstaltningerne herimod og ulemperne herved betales som ekstraarbejder.

*for arbejdet, eller hvem pligten til at betale påhviler eller om kravet på og omfanget af en eventuel fristforlængelse.*

### **Ad § 20 stk. 3 - ændres til:**

*Ændringsarbejder skal aftales forudgående og skriftligt på aftalesedler. Ændringsarbejder, der udføres uden forudgående skriftlig aftale, honoreres ikke. Aftalesedlerne udfyldes med beløb / konsekvens.*

### **Ad § 20, stk. 3 - nyt punkt:**

*Ingen mer- eller mindreydelse må påbegyndes eller effektueres, uden at skriftlig accept fra bygherren foreligger i form af aftaleseddel med aftalt pris, tidsmæssig konsekvens samt øvrige forhold.*

*En skriftlig accept kan eventuelt foreligge som en bekræftelse på, at arbejdet skal udføres med et forbehold om, at bygherren ikke mener at skulle helt eller delvist honorere kravet.*

*Entreprenøren er forpligtet til – uden unødigt ophold – at udføre det merarbejde, bygherren ønsker udført, selv om der ikke kan opnås enighed om prisen for arbejdet, eller hvem pligten til at betale påhviler eller om kravet på og omfanget af en eventuel fristforlængelse.*

### **Ad § 20, stk. 5 - tilføjes:**

*Såfremt det måtte blive nødvendigt at foretage besparelser, skal entreprenøren være villig til at drøfte sådanne og i den forbindelse fremlægge sine beregninger og deltage konstruktivt med forslag til besparelser.*

### **Ad § 22, stk. 1 - tilføjelse:**

*Såfremt der konstateres uoverensstemmelse i mellem arbejdsbeskrivelsen og tilhørende tegningssæt, skal største ydelse eller mængde leveres uden regulering af entreprisesummen.*

## Risikoens overgang

**§ 23.** Entreprenøren bærer indtil afleveringen risikoen for skade på eller bortkomst af arbejde og materialer. Det samme gælder materialer, som bygherren har leveret, når disse er kommet i entreprenørens besiddelse.

Stk. 2. Entreprenøren bærer dog ikke risikoen for skade eller bortkomst som følge af bygherrens forhold. Det samme gælder for følger af udefra kommende ekstraordinære begivenheder, som entreprenøren ikke har indflydelse på (force majeure), herunder krig, oprør, terrorhandling og usædvanlige naturbegivenheder.

Stk. 3. Skader, som entreprenøren forvolder på hinandens arbejde, materialer og materiel, er bygherren uvedkommende.

Stk. 4. Entreprenøren skal vedligeholde det udførte arbejde indtil afleveringen.

Stk. 5. For arbejder eller dele af disse, der tages i brug før afleveringen, gælder reglerne i stk. 1-4 indtil ibrugtagningen. Ved ibrugtagning kan bygherren gennemføre en registrering efter reglerne i § 49, stk. 2.

Stk. 6. For byggearbejder og anlægsarbejder i tilslutning hertil, der udføres i lokaliteter, der er i brug under udførelsen, gælder reglerne i stk. 1-4 om entreprenørens risiko for skade kun skade forårsaget af anden entreprenør, uden at det er en følge af bygherrens forhold. Når arbejderne er færdiggjort, og entreprenøren har forladt lokaliteten, anses arbejderne for taget i brug, jf. stk. 5.

**§ 24.** Bygherren kan udpege et tilsyn, der repræsenterer bygherren over for entreprenøren med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse og udførelse. Tilsynet kan give og modtage meddelelser vedrørende arbejdet, godkende eller kassere materialer eller arbejder, samt give anvisninger med hensyn til tilrettelæggelsen af de forskellige entreprenørers arbejde i deres indbyrdes forhold.

Stk. 2. Tilsynet er legitimeret til på bygherrens vegne at forlange eller indgå aftale om ændring i arbejdet samt om forandring i aftalen med hensyn til pris, tid og sikkerhed som følge deraf, i det omfang tilsynets fuldmagt hertil skriftligt er meddelt entreprenøren.

## Byggemøder

**§ 25.** Bygherren kan indkalde til byggemøder med entreprenøren.

### **Ad § 23 - tilføjes:**

*Ved modtagelsen af materialer leveret af bygherren har entreprenøren pligt til straks at påtale, hvis materialerne er behæftede med synlige fejl og mangler. Ansvar for ikke påtalte synlige fejl eller mangler overgår herefter til entreprenøren.*

### **Ad § 24 stk. 1 - tilføjes:**

*Kasserer tilsynet et arbejde, skal det omgående erstattes med andet af konditionsmæssig beskaffenhed. Arbejdet må i tilfælde af uenighed ikke standses.*

### **Ad § 24 stk. 1 - tilføjes:**

*Bygherrens tilsyn vil ikke være til stede på byggepladsen hele tiden, hvorfor tilsynet kun vil udøve kontrol i form af stikprøver. Entreprenøren bærer således det fulde ansvar for, at arbejdet udføres konditionsmæssigt og herved det fulde ansvar for såvel synlige som skjulte arbejders udførelse og kvalitet. Hvis tilsynet ikke straks opdager en eventuel fejl, kan entreprenøren ikke af denne grund frasige sig ansvaret.*

### **Ad § 24 stk. 2 - tilføjes:**

*De inspektioner, der foretages, har alene det formål stikprøvevis at kontrollere leverancen og indebærer ikke nogen form for produktionsledelse og dermed forbunden overtagelse af risici eller ansvar, der alene påhviler entreprenøren.*

*Såfremt bygherren til konstatering af en fejlagtig udførelse har haft udgifter til ekstra bistand, honoreres disse af den entreprenør, der har været årsag til fejlen*

### **Ad § 25, stk. 1 - tilføjelse:**

*Gør entreprenøren ikke senest ved efterfølgende byggemøde skriftlig indsigelse mod det i referatet anførte, betragtes referatet som godkendt og bindende.*

### **Ad § 25, stk. 1 - tilføjes:**

*Arbejdets stadiet i forhold til tidsplanen vil løbende blive registreret af tilsynet og summarisk rapport udsendt i forbindelse med byggemødereferatet*

### **Ad § 25, stk. 1 - ændres til:**

*Der forventes afholdt ugentlige byggemøder på byggepladsen. Entreprenøren har pligt til at deltage i møderne. Disse afholdes for at registrere projektvalg, tidsforløb og indgåede aftaler m.v. Referater udføres af bygherren.*

### **Samarbejds- og loyalitetspligt**

§ 26. Parterne skal i øvrigt samarbejde loyalt, således at fejl, forsinkelser og fordyrelser undgås. Det samme gælder for entreprenøren i forhold til andre entreprenører og tilsynet.

### **D. Betaling**

#### **Pris og indeksregulering**

§ 27. Entreprisensummen er fast pris for den del af arbejdet, der udføres inden 12 måneder fra tilbudsdagen (fastprisperioden).

Stk. 2. For den del af arbejdet, der udføres efter 12 måneder fra tilbudsdagen, reguleres prisen i overensstemmelse med reglerne i AB 18 §§ 34 og 35.

#### **Betaling og tilbagehold**

§ 28. Efter skriftlig anmodning til bygherren har entreprenøren to gange hver måned ret til betaling for kontraktmæssige arbejder og materialer, der er henholdsvis ydet og leveret på byggepladsen.

Stk. 2. Entreprenøren kan – efter samme regler som anført i stk. 1 – tillige kræve betaling for materialer mv., som er købt af entreprenøren og ikke er leveret på byggepladsen. Hvis bygherren kræver det, skal entreprenøren stille sikkerhed for kontraktmæssig levering, jf. § 8. Sikkerhedsstillelsens størrelse skal svare til den krævede betaling – med moms – for de ikke-leverede materialer.

Stk. 3. Efter afleveringen sender entreprenøren en endelig og fuldstændig slutopgørelse til bygherren, herunder over tilgodehavender for alle ekstraarbejder. Efter at bygherren har modtaget slutopgørelsen, kan entreprenøren ikke fremkomme med yderligere krav – bortset fra sådanne, der er taget konkret forbehold om i slutopgørelsen.

#### **Ad § 26 - tilføjes:**

*Entreprenøren skal tage hensyn til andres arbejde for at undgå uproduktivt reparationsarbejde.*

#### **Ad § 28, stk. 1 - tilføjelse:**

*Efter skriftlig anmodning til bygherren eller dennes rådgiver har entreprenøren én gang hver måned ret til betaling for udført arbejde, jf. AB18 § 36, stk. 1. Faktura skal påføres tydelig sags navn, navn på sagsbehandler hos Lolland Kommune samt rekvisitions nr. Entreprenøren fremsender studeopgørelse ultimo den måned som ønskes faktureret til bygherren eller dennes rådgivers for godkendelse. Efter godkendelse af studeopgørelse fremsendes faktura iht. den godkendte studeopgørelse til Lolland Kommune, med kopi til dennes eventuelle rådgiver. Rådgiveren skal foretage attesting af den fremsendte regning forinden den frigives til betaling. Fra det tidspunkt hvor bygherren registrerer entreprenørens faktura modtaget til betaling foretages går der 15 arbejdsdage. Acontobegæringer vil dog ikke blive honoreret, før kontrolplaner til kvalitetssikring er returneret og godkendt af bygherren eller dennes tilsyn. Værdien af kvalitetssikringsmaterialet samt vedligeholdelsesplanen har parterne i denne forbindelse aftalt til hver for sig at udgøre mindst 10 % af enterprisesummen, hvor et beløb svarende hertil kan tilbageholdes, indtil kvalitetssikrings-og/eller vedligeholdelsesmaterialet er godkendt af bygherren. Fakturaer skal fremsendes som e-faktura. Såfremt fakturaen fremsendes via et indscanningsbureau, skal entreprenøren være opmærksom på at, fra fakturaen sendes til indscanning hos bureauet og til Lolland Kommune modtager fakturaen kan der gå længere tid. Bygherrens betalingsforpligtigelse starter når fakturaen er modtaget elektronisk hos bygherren. Eventuel påtale fra entreprenørens side ifm. manglende betaling skal foretages skriftlig til bygherren og dennes tilsyn vedlagt dokumentation for dato for levering af elektronisk faktura til bygherren.*

**Ad § 28, stk. 2 - fravigelse:** *Entreprenørerne kan ikke påregne betaling for forarbejdede eller uforarbejdede materialer m.v. som ikke er leveret, forsvarligt tyverisikret og forsvarligt opbevaret på byggepladsen. Bygherren vil forlange sikkerhedsstillelse såfremt betalingen finder sted, og entreprenøren forpligtiger sig til samtidig på betryggende måde at udskille de omhandlende leverancer m.v., således at disse tydeligt fremstår som bygherrens ejendom.*

Stk. 4. Slutopgørelsen skal sendes til bygherren senest 25 arbejdsdage efter afleveringen. Ved hovedentrepriser er fristen dog 35 arbejdsdage, og ved anlægsarbejder, der ikke udføres i tilslutning til byggearbejder, er fristen 60 arbejdsdage.

Stk. 5. Hvis slutopgørelsen ikke er kommet frem til bygherren inden fristen i stk. 4, kan denne skriftligt kræve opgørelsen sendt inden 10 arbejdsdage. Sendes opgørelsen herefter ikke til bygherren inden denne frist, fortaber entreprenøren krav på vederlag for ekstraarbejder, der udføres som regningsarbejder, samt for løn- og prisstigninger.

Stk. 6. Finder bygherren, at et krævet beløb ikke er forfaldent, skal bygherren straks skriftligt give entreprenøren begrundet meddelelse herom.

Stk. 7. Hvis parterne er uenige om en opgørelse, skal bygherren betale den del af beløbet, som bygherren ikke bestrider at skyldes.

Stk. 8. Bygherren kan tilbageholde et rimeligt beløb til sikkerhed for afhjælpning af mangler, der er påtalt ved afleveringen, jf. § 38. Beløbet skal betales til entreprenøren snarest muligt, når manglerne er afhjulpet.

#### **Forfaldstid, betalingsfrist og forrentning**

**§ 29.** Entreprenørens krav efter § 28 forfalder til betaling ved bygherrens modtagelse af anmodning om betaling og skal betales senest 15 arbejdsdage efter modtagelsen.

Stk. 2. Entreprenørens tilgodehavende forrentes fra forfaldsdagen med rentelovens rentesats. Fristen i stk. 1 er løbedage.

#### **Entreprenørens ret til at standse arbejdet**

**§ 30.** Hvis bygherren ikke har betalt et forfaldent beløb ved betalingsfristens udløb, kan entreprenøren standse arbejdet efter skriftligt varsel på 3 arbejdsdage, dog er varslet 5 arbejdsdage, hvis bygherren er en offentlig bygherre eller en almen boligorganisation.

Stk. 2. Entreprenøren kan endvidere straks standse arbejdet, hvis bygherren erklæres konkurs eller tages under rekonstruktionsbehandling, eller hvis bygherrens økonomiske forhold i øvrigt viser sig at være sådanne, at denne må antages at være ude af stand til at opfylde entrepriseaftalen. Det er en betingelse, at bygherren ikke har stillet betryggende sikkerhed for opfyldelsen af den resterende del af aftalen. Hvis bygherren straks stiller sådan sikkerhed, skal entreprenøren genoptage arbejdet.

E. Tidsfristforlængelse og forsinkelse

#### **Entreprenørens ret til tidsfristforlængelse**

**§ 31.** Entreprenøren har ret til forlængelse af tidsfrister, når arbejdets udførelse forsinkes som følge af

- a) ændringer i arbejdet, som kræves af bygherren, jf. § 19,
- b) bygherrens forhold eller anden entreprenørs forsinkelse,
- c) krig, usædvanlige naturbegivenheder, brand, strejke, lockout, blokade, hærværk eller tilsvarende forhold, der opstår uden entreprenørens skyld, og som entreprenøren ikke er herre over,
- d) nedbør, lav temperatur, stærk vind eller andet vejr, som forhindrer eller forsinker arbejdet, når sådant vejr forekommer i

#### **Ad. § 28, stk. 8 - fravigelse:**

*Uden særskilt meddelelse herom har bygherren ret til at tilbageholde beløb jf. værdien aftalt Ad § 36 stk. 1 såfremt entreprenøren ikke ved afleveringen har afleveret og opfyldt de i projektet angivne krav til kvalitetssikring og drift og vedligeholdelsesmateriale og afleveret den samlede dokumentation herfor.*

#### **Ad. § 29, stk. 1 - fravigelse:**

*Entreprenørens slutopgørelse skal betales senest 40 arbejdsdage fra afleveringen, dog senest 15 arbejdsdage efter opgørelsens modtagelse, såfremt bygherren har måttet afgive skriftligt påkrav efter § 36, stk. 7.*

#### **Ad. § 29, stk. 1 - fravigelse:**

*Hvis det er nødvendigt for at forhindre arbejdets standsning, kan bygherren for entreprenørens regning udbetale arbejds løn, som entreprenørens ansatte har til gode. Bestemmelsen gælder tillige for ansatte hos entreprenørens underentreprenører, leverandører eller disses underentreprenører.*

#### **Ad § 29, stk. 2:**

*Bygherrens eventuelle tilgodehavende hos entreprenøren forrentes efter samme regler.*

#### **Ad § 30, stk. 1 - præcisering:**

Uoverensstemmelser vedrørende betalingen giver ikke entreprenøren ret til at standse arbejdet.

#### **Ad § 31, stk. 1:**

*Entreprenøren skal straks ved indgåelse af aftale om ændring/forandring af arbejdet gøre krav på tidsfristforlængelse. I modsat fald bortfalder retten til tidsfristforlængelse. Den aftalte tidsfristforlængelse skal fremgå af gældende aftaleseddel for det pågældende arbejde.*



væsentligt større omfang, end det er sædvanligt for den pågældende årstid og egn, eller  
e) offentlige påbud eller forbud, som ikke skyldes entreprenørens forhold.

#### **Entreprenørens hæftelse ved forsinkelse**

**§ 32.** Forsinkelse, som ikke giver entreprenøren ret til tidsfristforlængelse, er ansvarspådragende.

Stk. 2. Hvis der er fastsat dagbod eller andre særlige sanktionsbestemmelser, kan erstatningskrav for forsinkelse ikke rejses herudover.

#### **Bygherrens ret til tidsfristforlængelse**

**§ 33.** Bygherren har ret til forlængelse af tidsfrister, når arbejdet forsinkes som følge af

- a) ændringer i arbejdet, som kræves af bygherren, jf. § 19,
- b) krig, usædvanlige naturbegivenheder, brand, strejke, lockout, blokade, hærværk eller tilsvarende forhold, der opstår uden bygherrens eller anden entreprenørs skyld, og som bygherren eller anden entreprenør ikke er herre over,
- c) nedbør, lav temperatur, stærk vind eller andet vejrlig, som forhindrer eller forsinker arbejdet, herunder anden entreprenørs arbejde, når sådant vejrlig forekommer i væsentligt større omfang, end det er sædvanligt for den pågældende årstid og egn, eller
- d) offentlige påbud eller forbud, som ikke skyldes bygherrens eller anden entreprenørs egne forhold.

#### **Bygherrens hæftelse ved forsinkelse**

**§ 34.** Hvis forsinkelsen skyldes

- a) bygherrens forhold, og bygherren har udvist fejl eller forsømmelse, eller
- b) anden entreprenørs ansvarspådragende forsinkelse, jf. § 32, stk. 1, eller anden aftaleparts ansvarspådragende forsinkelse, skal bygherren betale entreprenøren erstatning for det lidte tab.

#### **Ad § 31, stk. 1- tilføjelse:**

*Spilddage registreres på byggepladsen, indføres i byggemødereferaterne og opgøres ved hvert byggemøde. Regler for usædvanligt vejrlig kan kun finde anvendelse ved udendørs arbejde, som er tidskritisk. Nærværende bestemmelser udelukker ikke eventuel tidsfristforlængelse for indendørs arbejde.*

*Ved aktiviteter i tidsplanen, som er afhængige af vejrlig, er der indregnet spilddage som anført i nedenstående skema:*

*Måned: J F M A M J J A S O N D*

*Vejrligsdage: 3 3 2 1 1 1 0 2 2 2 3 3*

*Kriterierne for spilddage er:*

*Vind: Vindstyrke større eller lig med 11 – 13 m/sek.*

*Måletidspunkt kl. 08.00 og 14.00*

*Nedbør: Større end eller lig med 10 mm regn eller sne.*

*Temperatur: Lavere temperatur end – 6 °C, måletidspunkt kl. 08.00*

#### **Ad § 31, stk. 1 - tilføjes:**

*Entreprenøren skal særligt sikre sig, at materialer til entreprisens gennemførelse kan leveres så betids, at materialemangel ikke giver anledning til forsinkelse af eget eller andre entreprenørers arbejde.*

#### **Ad § 32 stk. 1 - tilføjes:**

*For overskridelse af en sanktionsbærende termin ifølge hovedtidsplanen ud over en godkendt tidsfristforlængelse ifalder der entreprenøren en dagbod på 2 % af entreprisens inkl. moms for hver arbejdsdag, entreprisens færdiggørelse bliver forsinket. Dagbodens størrelse er dog mindst kr. 3.000,00 pr. arbejdsdag. Også overskridelse af mellemfristfrister udløser dagbod.*

#### **Ad § 32, stk. 1 – tilføjelse:**

*Dagbod for overskridelse af slut- og mellemfrister forfalder ved slut- og mellemfristens overskridelse. Bygherren er berettiget til at foretage modregning for denne slut- og mellemfristdagbod i forbindelse med entreprenørens acontobegæringer og/eller slutopgørelse.*

#### **Ad § 34, stk. 1 - tilføjelse:**

*Entreprenøren skal dog omgående skriftligt fremsætte sit erstatnings- eller godtgørelses-krav over for byggeledelsen eller skal kræves indført i byggemødereferat straks, når forsinkelsen har kunnet konstateres, for at have nogen gyldighed.*

Stk. 2. Hvis forsinkelsen skyldes

- a. bygherrens forhold, uden at bygherren har udvist fejl eller forsømmelse, og uden at forholdet er omfattet af stk. 3,
  - b. anden entreprenørs forsinkelse, uden at forholdet er omfattet af stk. 1 eller 3,
  - c. ændringer i arbejdet, som kræves af bygherren, jf. § 19, eller
  - d. offentlige påbud eller forbud, som ikke skyldes bygherrens eller anden entreprenørs forhold,
- skal bygherren betale entreprenøren erstatning for det tab, entreprenøren lider ved forsinkelsen, bortset fra den fortjeneste, entreprenøren mister ved ikke at kunne udføre andre arbejder i forsinkelsesperioden, og lignende videregående tab.

Stk. 3. Hvis forsinkelsen skyldes

- a. krig, usædvanlige naturbegivenheder, brand, strejke, lockout, blokade, hærværk, eller tilsvarende forhold der opstår uden bygherrens eller anden entreprenørs skyld, og som bygherren eller anden entreprenør ikke er herre over, eller
- b. nedbør, lav temperatur, stærk vind eller andet vejrlig, som forhindrer eller forsinker entreprenørens eller anden entreprenørs arbejde, når sådant vejrlig forekommer i væsentligt større omfang, end det er sædvanligt for den pågældende årstid og egn, har entreprenøren ikke ret til erstatning.

## F. Aflevering

### Afleveringsforretning

§ 35. Umiddelbart inden arbejdets færdiggørelse skal entreprenøren give bygherren skriftlig meddelelse om tidspunktet for færdiggørelsen (færdigmelding). Bygherren indkalder derefter entreprenøren til en afleveringsforretning, der skal finde sted senest 10 arbejdsdage efter det angivne tidspunkt. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder tillige for arbejde, der efter aftale med bygherren er udskudt til senere aflevering.

Stk. 2. Arbejdet anses for afleveret til bygherren, når afleveringsforretning har fundet sted, medmindre der ved denne er påvist væsentlige mangler, herunder forhold, der hindrer ibrugtagning i væsentligt omfang. Er dette tilfældet, afholdes ny afleveringsforretning, når entreprenøren har givet bygherren skriftlig meddelelse om, at manglerne er afhjulpet, jf. stk. 1.

Stk. 3. Indkalder bygherren ikke som anført i stk. 1 til afleveringsforretning, anses arbejdet for afleveret 10 arbejdsdage efter det angivne tidspunkt for færdiggørelse. Tilsvarende gælder for ny afleveringsforretning som nævnt i stk. 2, 2. pkt.

### Afleveringsprotokol

§ 36. Ved afleveringsforretningen udfærdiger bygherren en afleveringsprotokol. I protokollen anføres de mangler og eventuelle andre forhold, bygherren har påpeget, samt entreprenørens bemærkninger. Aftaler om afhjælpning, herunder måde og frist samt tidspunkt for gennemgang af afhjælpning, skal tilføjes protokollen. Parternes stillingtagen til, om arbejdet er afleveret, skal fremgå af protokollen. Protokollen skal underskrives af bygherren og entreprenøren.

### Ad. § 34, stk. 2 - tilføjelse:

*Entreprenøren skal dog omgående skriftligt fremsætte sit erstatnings- eller godtgørelseskrav over for byggeledelsen eller skal kræves indført i byggemødereferat straks, når forsinkelsen har kunnet konstateres, for at have nogen gyldighed.*

### Ad. § 35, stk. 1 - tilføjelse:

*Aflevering pågår for det samlede projekt, når samtlige entreprenørers arbejde er udført.*

### Ad. § 35, stk. 2 - tilføjelse:

*Som væsentlige mangler anses bl.a. mangler, som forhindrer eller vanskeliggør ibrugtagning. Arbejdet anses for afleveret til bygherren, når afleveringsforretningen har fundet sted, og når samtlige arbejder er færdiggjort, og*

- *når ejendommen er ryddet og finrengjort, indflytningsklar med alle funktioner funktionsduelige,*
- *når bygherren har fået overgivet alle nødvendige eller hensigtsmæssige drifts- og vedligeholdelsesvejledninger m.v.*
- *når entreprenøren godtgør, at samtlige nødvendige attester, godkendelser og tilladelser, der kræves for bygningens drift, er eller vil blive udstedt, og*
- *når bygherren har modtaget behørig kvalitetssikringsmateriale.*

*Også et stort antal i sig selv ubetydelige mangler anses for at være en væsentlig mangel. Senest én måned før aflevering skal bygherren modtage et samlet revideret projekt i overensstemmelse med det leverede, herunder garantibeviser etc.*

G. Mangler

### **Mangelbegreb**

**§ 37.** Er arbejdet ikke udført i overensstemmelse med § 11, stk. 1 og 2, foreligger der en mangel.

Stk. 2. Hvis materialer ikke er i overensstemmelse med kravene i § 11, stk. 1 og 2, foreligger der en mangel. Det gælder dog ikke, a. når entreprenøren i tilfælde af frit materialevalg godtgør, at kontraktmæssigt materiale ikke findes eller ikke kan skaffes på grund af krig, indførselsforbud eller lignende, eller b. når bygherren har krævet anvendelse af et bestemt eller tilsvarende materiale, og entreprenøren godtgør, at muligheden for at fremskaffe dette i kontraktmæssig stand må anses for udelukket ved forhold, som entreprenøren ikke burde have taget i betragtning ved aftalens indgåelse.

I disse tilfælde skal entreprenøren snarest muligt give meddelelse til bygherren om hindringerne, jf. § 22.

Stk. 3. Hvis materialet ikke er egnet til det formål, det er anvendt til, foreligger der dog ikke en mangel,

a. når entreprenøren i tilfælde af frit materialevalg godtgør, at materialet efter byggetidens viden blev anset som egnet, eller

b. når bygherren har krævet anvendelse af bestemt eller tilsvarende materiale, og entreprenøren har anvendt det foreskrevne materiale.

Stk. 4. Arbejdet skal i alle tilfælde have de egenskaber, som er tilsikret ifølge aftalen.

Stk. 5. Hvis nogle materialer skal leveres med en garanti med forpligtelser, der rækker videre end den almindelige mangelhæftelse efter disse almindelige betingelser, er entreprenøren alene forpligtet deraf, i det omfang det er muligt for entreprenøren at købe materialerne med den krævede garanti, og leverandøren vedstår og opfylder garantien. Hvis entreprenøren konstaterer, at materialerne ved væsentlige leverancer ikke kan købes med garantien, skal entreprenøren snarest muligt give bygherren meddelelse derom.

Stk. 6. Afleveringstidspunktet er afgørende for, om arbejdet lider af mangler, hvad enten disse på dette tidspunkt er synlige eller skjulte.

### **Mangler påvist ved afleveringen**

**§ 38.** Entreprenøren har pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises ved afleveringen.

#### **Ad. § 38, stk. 1 - uddybning:**

*Entreprenøren er ikke berettiget til at foretage følgearbejder uden for entreprenørens eget faglige område. Sådanne følgearbejder skal udføres af de øvrige entreprenører på byggepladsen, under hvis entrepris dette arbejde henhører.*

### **Mangler påvist efter afleveringen**

**§ 39.** Entreprenøren har i 5 år efter afleveringen pligt og ret til at afhjælpe mangler, der påvises efter afleveringen.

Stk. 2. Bygherren kan kun påberåbe sig sådanne mangler, hvis entreprenøren har fået skriftlig meddelelse herom inden rimelig tid efter, at manglerne er eller burde være opdaget. Dette gælder dog ikke, hvis entreprenøren har gjort sig skyldig i et groft uforsvarligt forhold.

### **Bortfald af entreprenørens afhjælpningsret**

**§ 40.** Hvis bygherren efter udløbet af en frist for afhjælpning, - eller efter at have modtaget entreprenørens meddelelse om, at afhjælpning har fundet sted – finder, at manglerne ikke er afhjulpet, skal bygherren inden 10 arbejdsdage skriftligt meddele entreprenøren, hvilke mangler der stadig påberåbes.

Stk. 2. Bygherren har herefter ret til at lade de påberåbte mangler udbedre for entreprenørens regning (udbedringsgodtgørelse) eller til afslag i entreprisesummen. Hvis entreprenøren har søgt at afhjælpe alle de tidligere påberåbte mangler, og de mangler, der fortsat påberåbes, kun udgør en mindre del deraf, er entreprenøren dog, uanset 1. pkt., berettiget til at afhjælpe disse,

hvis afhjælpningen iværksættes straks efter bygherrens meddelelse efter stk. 1.

### **Bortfald af entreprenørens afhjælpningspligt**

**§ 41.** Entreprenørens afhjælpningspligt og bygherrens adgang til at foretage udbedring for entreprenørens regning, jf. §§ 38-40, bortfalder, hvis afhjælpning er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter. Ved bedømmelsen heraf skal der tages hensyn til bygherrens interesse i, at aftalen opfyldes. Bygherren bevarer i alle tilfælde retten til afslag, jf. § 42.

### **Afslag i enterprisesummen**

**§ 42.** Afhjælper entreprenøren ikke mangler som anført i §§ 38-40, kan bygherren – i stedet for at lade manglerne udbedre for entreprenørens regning – kræve afslag i enterprisesummen. Bygherren har endvidere ret til afslag i enterprisesummen, hvis afhjælpning er umulig eller vil medføre betydelig gene, og i tilfældene nævnt i § 41.

Stk. 2. Afslaget beregnes som udgangspunkt som det beløb, det ville have kostet at udbedre manglerne.

Stk. 3. Hvis afhjælpning af mangler er umulig, og i tilfældene nævnt i § 41, fastsættes afslaget skønsmæssigt.

Entreprenørens ansvar for følgeskader og indirekte tab

**§ 43.** Entreprenøren er erstatningsansvarlig for tab, der er en følge af mangler ved arbejdet, hvis manglerne skyldes fejl eller forsømmelse fra entreprenørens side, eller hvis manglerne angår egenskaber, som ifølge aftalen må anses for tilsikret.

Stk. 2. Entreprenøren er ikke ansvarlig for driftstab, avancetab eller andet indirekte tab.

### **Entreprenørens produktansvar**

**§ 44.** Entreprenørens erstatningsansvar for skader, der er forårsaget af en defekt ved et produkt, der indgår i bygge- og anlægsarbejdet (produktansvar), er begrænset til dækningen ifølge den tegnede produktansvarsforsikring, jf. § 10, stk. 3.

Stk. 2. Entreprenøren er ikke ansvarlig for driftstab, avancetab eller andet indirekte tab, som følge af en skade forårsaget af en defekt ved et produkt, der indgår i bygge- og anlægsarbejdet.

### **Mangelansvarets ophør**

**§ 45.** Bygherrens krav mod entreprenøren som følge af mangler skal fremsættes senest 5 år efter arbejdets aflevering. Efter dette tidspunkt kan bygherren ikke rejse krav mod entreprenøren.

Stk. 2. Hvis entreprenøren har afhjulpet mangler, som bygherren har reklameret over, løber der en ny frist efter stk. 1 for fremsættelse af krav som følge af manglerne, således at fristen løber fra afslutningen af afhjælpningen, men ikke længere end til 3 år efter udløbet af den oprindelige 5-års frist.

Stk. 3. Hvis bygherrens krav mod entreprenøren som følge af mangler angår løsøre og inventar, som ikke er særligt tilpasset eller fast monteret, forkortes fristen i stk. 1 til 2 år.

Stk. 4. Bygherrens krav efter stk. 1-3 bevares, uanset stk. 1-3, for mangler, hvor

- a. entreprenøren har påtaget sig at indestå i længere tid,
- b. det ved afleveringen konstateres, at aftalt kvalitetssikring har svigtet væsentligt, eller
- c. der foreligger et groft uforsvarligt forhold fra entreprenørens side.

H. Eftersyn

### **1-års eftersyn**

**§ 46.** Bygherren indkalder entreprenøren til et eftersyn af arbejdet, som skal finde sted senest 1 år efter afleveringen.

Stk. 2. Indkaldelse til eftersyn skal være skriftlig og ske med et varsel på højst 60 og mindst 15 – ved hovedentreprise dog mindst 20 – arbejdsdage.

Stk. 3. Ved eftersynet udfærdiger bygherren en eftersynsprotokol, hvori bygherren anfører de mangler ved arbejdet og eventuelle andre forhold, denne har påpeget, tillige med entreprenørens eventuelle bemærkninger og eventuelle aftaler om afhjælpning, herunder måde og frist.

Stk. 4. Hvis en part ikke har givet møde ved eftersynet, kan den mødende part gennemføre det uden den fraværendes medvirken og skal da snarest muligt sende protokollen til den fraværende.

## I. Ophævelse

### Bygherrens hæveret

**§ 47.** Bygherren kan efter skriftligt påkrav hæve entrepriseaftalen helt eller delvist,

- a) hvis der foreligger en væsentlig ansvarspådragende forsinkelse fra entreprenørens side med hensyn til arbejdets udførelse, og forsinkelsen medfører betydelige ulemper for bygherren,
- b) hvis der i øvrigt foreligger væsentlig forsinkelse fra entreprenørens side med hensyn til forhold af afgørende betydning for bygherren,
- c) hvis det udførte arbejde er af en sådan kvalitet, at bygherren har grund til at antage, at entreprenøren ikke vil være i stand til at fuldføre arbejdet uden væsentlige mangler, eller
- d) hvis der i øvrigt foreligger væsentlig misligholdelse fra entreprenørens side med hensyn til forhold af afgørende betydning for bygherren.

### Entreprenørens hæveret

**§ 48.** Entreprenøren kan efter skriftligt påkrav hæve entrepriseaftalen,

- a) hvis der foreligger en væsentlig forsinkelse som følge af bygherrens forhold eller anden entreprenørs forsinkelse, og bygherren ikke udfolder rimelige bestræbelser for at fremme arbejdet mest muligt, eller
- b) hvis der i øvrigt foreligger væsentlig forsinkelse eller misligholdelse fra bygherrens side med hensyn til forhold af afgørende betydning for entreprenøren.

**§ 49.** Ophævelse skal ske skriftligt.

Stk. 2. Samtidig med ophævelsen skal den part, der hæver aftalen, skriftligt indkalde til en registreringsforretning (stadeforretning) mellem parterne, der skal afholdes hurtigst muligt. Medmindre andet aftales, afholdes stadesforretning tidligst 1 arbejdsdag efter, at indkaldelsesskrivelsen er kommet frem. Ved uenighed om arbejdets stade kan stadesforretningen gennemføres ved syn og skøn udmeldt af Voldgiftsnævnet, jf. § 52.

## J. Tvister

### Løsningstrappe

**§ 50.** En tvist mellem parterne skal søges afklaret og forligt ved forhandling i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 64, stk. 1-3.

Stk. 2. Mediation, mægling, hurtig afgørelse og voldgift kan ikke iværksættes, før forhandlingsproceduren efter AB 18 § 64 er gennemført. Det samme gælder syn og skøn, medmindre syn og skøn iværksættes for at sikre bevis.

### Mediation og mægling

**§ 51.** Voldgiftsnævnet udpeger efter anmodning fra en part en mediator med henblik på at løse en tvist ved forlig i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 65, stk. 1 samt 3-9.

Stk. 2. Mediation kan ikke iværksættes, hvis en part ønsker tvisten afgjort under en sag om hurtig afgørelse og indgiver anmodning herom senest 10 arbejdsdage efter, at der er anmodet om mediation.

### **Ad. § 47 - tilføjelse:**

*Såfremt entreprenøren tilsidesætter ordre om fremme og videreførelse af arbejder, som er vitale for øvrige entreprenørers videre fremfærd, har bygherren ret til at lade arbejdet udføre af anden entreprenør, og udgiften i den forbindelse kan uden videre fratrækkes i den forsinkede entreprenørs entreprisensum.*

### **Syn og skøn**

**§ 52.** Voldgiftsnævnet udmelder efter anmodning fra en part syn og skøn med henblik på at sikre bevis for eller bedømme faktiske forhold i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 66, stk. 2-8. Stk. 2. Hvis en part har anmodet om beslutning om stillet sikkerhed eller hurtig afgørelse, kan der ikke udmeldes syn og skøn om samme forhold, før sagen om beslutning om stillet sikkerhed eller om hurtig afgørelse er afsluttet, medmindre formålet med syn og skøn er at sikre bevis.

### **Beslutning om stillet sikkerhed**

**§ 53.** Voldgiftsnævnet udpeger efter anmodning fra en part en sagkyndig til at træffe beslutning om udbetaling, nedskrivning og ophør af stillet sikkerhed, jf. § 8, stk. 6 og 7, og § 9, stk. 5 og 6, i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 67, stk. 2-12, medmindre der forinden er truffet afgørelse derom efter § 54 eller § 55, eller det forhold, der begrunder kravet, allerede er genstand for tvist mellem parterne under en verserende sag efter § 54 eller § 55.

### **Hurtig afgørelse**

**§ 54.** Voldgiftsnævnet udpeger efter anmodning fra en part en opmand til at træffe en hurtig afgørelse i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 68, stk. 1 samt 3-12.

Stk. 2. En sag om hurtig afgørelse kan ikke iværksættes, hvis der verserer en voldgiftssag om samme tvist.

### **Voldgift**

**§ 55.** Tvister mellem parterne afgøres endeligt ved voldgift ved Voldgiftsnævnet i overensstemmelse med reglerne i AB 18 § 69, stk. 3-8.

Stk. 2. En voldgiftssag kan ikke anlægges før 4 uger efter, at et forhandlingsforløb om tvisten efter AB 18 § 64 er afsluttet.

Voldgiftssag kan endvidere ikke anlægges, hvis der verserer en sag om mediation, mægling, hurtig afgørelse eller beslutning om stillet sikkerhed angående samme tvist.

### **3. Kædeansvar**

Leverandøren har samme ansvar efter denne kontrakt, uanset om kontraktydelsen ydes af Leverandøren selv eller af en underleverandør. Leverandøren indestår over for Kommunen for, at underleverandøren lever op til alle krav i nærværende kontrakt.

Leverandøren skal herunder sikre, at eventuelle underleverandører og deres eventuelle underleverandører opfylder sociale klausler i denne kontrakt ved udførelse af Kontrakten. Såfremt der i tilknytning til en kontraktbestemmelse i denne kontrakt påhviler Leverandøren en forpligtelse til at dokumentere eller redegøre for, at et givent krav er opfyldt, omfatter denne forpligtelse også Leverandørens dokumentation af og redegørelse for underleverandørens forhold.

Opfylder underleverandøren og dennes eventuelle underleverandører ikke nærværende kontrakt, kan Kommunen sanktionere den manglende opfyldelse over for Leverandøren, som var det Leverandøren selv, der var i misligholdelse.

#### **4. Løn- og ansættelsesvilkår**

Leverandøren forpligter sig til ved opfyldelsen af kontrakten at tilsikre arbejdstagerne løn (herunder særlige ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art inden for vedkommende fag eller industri i Danmark, jf. ILO-konvention nr. 94. Løn, arbejdstid og øvrige vilkår må således ikke være mindre gunstige end hvad der følger af eksempelvis de i Danmark normalt anvendte kollektive overenskomster mv., samt af administrative forskrifter, national lovgivning, voldgiftskendelser og domme.



## 5. Praktikant- og elevstillinger

Klausulen anvendes for kontrakter, der opfylder en af følgende tre betingelser:

- Arbejdslønnen udgør minimum 3 mio. kr. ekskl. moms
- Samlet kontraktsum på minimum 6 mio. kr. ekskl. Moms
- Varighed på minimum 6 måneder

Leverandøren forpligter sig til at sikre, at mindst 15 pct. af de arbejdstimer, der anvendes til at opfylde Kontrakten, besættes med arbejdstagere, som tilhører persongruppen af praktikanter. Ved persongruppen af praktikanter forstås personer, der påbegynder eller er påbegyndt en erhvervsuddannelse og i den forbindelse skal gennemføre en del af uddannelsen som virksomhedspraktik.

Leverandøren kan vælge at opfylde Klausulen ved at ansætte personer fra andre EU-lande, som tilhører en persongruppe, der svarer til den ovennævnte.

Hvis Leverandøren ellers må afskedige arbejdstagere, kan Kommunen tillade, at Leverandøren overfører arbejdstagere, selv om det kan betyde, at kravet om ansættelse af arbejdstagere fra persongruppen af praktikanter ikke kan opfyldes.

Hvis Leverandøren ikke kan godkendes som praktikvirksomhed, kan Leverandøren efter samtykke fra Kommunen opfylde Klausulen ved at besætte stillingerne med ledige, der skal i virksomhedspraktik som led i afklaring eller opkvalificering, eller tilsvarende ordninger for ledige i et andet EU-land.

Kan leverandøren ikke på egen hånd ansætte arbejdstagere fra persongruppen af praktikanter, skal leverandøren rette henvendelse til en teknisk skole eller tilsvarende skole eller til en relevant myndighed i et andet EU-land og anmode om at få forslag til sådanne arbejdstagere. Dette gælder stillinger, der oprettes eller senere bliver ledige i forbindelse med leverandørens opfyldelse af Kontrakten.

Hvis Leverandøren ikke kan få forslag til arbejdstagere fra persongruppen af praktikanter, bortfalder kravet om at ansætte arbejdstagere fra den nævnte persongruppe.

Kommunen kan tillade, at en stilling, der senere bliver ledig, ikke besættes med en ny arbejdstager fra persongruppen af praktikanter, hvis der alene er 10 uger tilbage af kontrakten.

Leverandøren skal give meddelelse til Kommunen, hvis en stilling, som skal besættes med en arbejdstager fra persongruppen af praktikanter, ikke har kunnet besættes i en periode på mere end 6 uger.

## 6. Kontrol og håndhævelse af klausuler

### Kontrol

Der vil skulle forventes uanmeldte kontrolbesøg for kontrol af leverandørens efterlevelse af kontraktens klausuler.

Kontrollen udføres af ordregiver. Men i særlige tilfælde kan kontrollen ske med deltagelse af arbejdsmarkedets parter dog kun ved opfølgende kontroller med baggrund i tidligere konstaterede uoverensstemmelser.

Leverandøren skal på Kommunens anmodning dokumentere, at Klausulen er opfyldt. Dokumentation skal fremsendes senest 10 arbejdsdage efter Kommunens anmodning.

Dokumentation for opfyldelse kan f.eks. være ansættelsesvilkår, timeregistreringer, logbøger, indbetalinger til SKAT, FerieKont, pensionskasser etc.

Kommunen vurderer, om den forelagte dokumentation er tilstrækkelig, og Kommunen kan til enhver tid forlange yderligere dokumentation for Leverandørens opfyldelse af Klausulen.

Kommunen er til enhver tid berettiget til at foretage kontrolbesøg på det sted, hvor Kontrakten udføres, med henblik på at kontrollere, om Klausulen opfyldes.

Opstår der uenighed om eller får Kommunen mistanke om, at Leverandøren ikke opfylder Klausulen, kan Kommunen forlange en uddybende redegørelse fra Leverandøren. Redegørelsen skal fremsendes til Kommunen senest 10 arbejdsdage efter Kommunens anmodning.

### Håndhævelse

Finder Kommunen herefter, at Leverandøren ikke opfylder Klausulen, er Kommunen berettiget til at kræve en bod på 0,2 pct. af kontraktsummen kr. pr. påbegyndt arbejdsdag. Bod beregnes for den periode, hvor Leverandøren ikke dokumenterer, at Klausulen er opfyldt.

Kommunen er endvidere berettiget til at tilbageholde vederlag til Leverandøren og anvende dette vederlag til at sikre opfyldelse af Klausulen.

Hvis Kommunen konstaterer, at Leverandøren ikke opfylder Klausulen, sender Kommunen et påkrav med en frist på 10 arbejdsdage for Leverandøren til at bringe forholdene i orden. Opfylder Leverandøren trods dette påkrav ikke Klausulen, er Kommunen berettiget til at ophæve Kontrakten.

Ved ophævelse følger parterne den procedure, som er fastlagt i Kontrakten.

Hvis Kommunen lider et tab ved Leverandørens misligholdelse, kan Kommunen herudover rette et erstatningskrav mod Leverandøren.